

«Затверджую»

Завідувач Кафедри політичних наук і права
 _____ /Перегуда С.В./

30 червня 2023 р.

Розробник си́лабусу
 _____ /Стеценко С. В. /

КАРТА ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС) СУЧАСНА ЗАРУБІЖНА ПОЛІТОЛОГІЯ

1) Шифр за освітньою компонентою: ОКФ6
2) Освітній рівень: бакалавр
3) Карта дисципліни дійсна протягом навчального року: 2024/2025
4) Форма навчання: денна
5) Галузь знань: 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
6) Спеціальність: 052 «Політологія» ОП «Політичний менеджмент
7) Статус освітньої компоненти: обов'язкова
8) Семестр: III
9) Контактні данні викладача: К.іст.н., доц. Стеценко С.В. Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА Контакти: (050) 413-86-67; stecenko.sv@knuba.edu.ua
10) Мова навчання: українська
11) Пререквізити: «Вступ до спеціальності», «Історія зарубіжних політичних вчень».
12) Мета курсу: вивчення фундаментальних напрацювань новітніх американської та європейської політологічних шкіл, аналіз провідних політико-правових доктрин сучасності. Набуття досвіду критичного оцінювання різноманітних теоретичних підходів та концепцій щодо формування політичної культури та поведінкових практик громадянина.

4.	ПРН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе, тестування	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК ЗК01 СК01 СК02 СК05
----	---	---	--------------------------------	------------------------------------

14) Структура курсу

Форма навчання	Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Контрольна робота	Самостійна робота здобувача, год.	Форма підсумкового контролю
Денна	44	46		1	75	Іспит
Заочна	10	22		1	133	Іспит
Сума годин:						165
Загальна кількість кредитів ECTS						5,5
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:						Денна 90(3,0) Заочна 32(1,07)

15) Зміст курсу

Тематика лекцій

Змістовий модуль 1. «СУЧАСНА ЗАРУБІЖНА ПОЛІТОЛОГІЯ» ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Лекція 1. Історія (етапи) становлення зарубіжної політології

Лекція 2-3. Професіоналізація та інституціоналізація зарубіжної політології в I пол. XX ст.

Лекція 4. Предметна динаміка зарубіжної політології в II пол. XX ст.

Лекція 5-6. Нинішній стан зарубіжної політології: проблемні підходи.

Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ЗАХІДНІ ПОЛІТОЛОГІЧНІ ШКОЛИ

Лекція 7-9. Сучасна американська школа політичної науки.

Лекція 10-11. Політична наука у Великобританії.

Лекція 12-13. Німецька політологічна школа.

Лекція 14-15. Французька політологічна школа.

Лекція 16. Політична наука в Італії.

Змістовий модуль 3. ПОЛІТИЧНА ДОКТРИНА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ

Лекція 17. Сучасні політичні доктрини.

Лекція 18. Політична доктрина лібералізму та неолібералізму.

Лекція 19. Політична доктрина консерватизму та неоконсерватизму.

Лекція 20. Політична доктрина соціалізму та соціал-демократії.

Лекція 21. Політична доктрина комунізму.

Лекція 22. Політична доктрина націоналізму.

Тематика практичних занять

Змістовий модуль 1. «СУЧАСНА ЗАРУБІЖНА ПОЛІТОЛОГІЯ» ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Тема 1. Історія (етапи) становлення зарубіжної політології

Семинар 1.1.

1. Етапи розвитку політичної науки в XX ст.

2. Веберівська традиція в розвитку політичної науки.

Семинар 1.2.

Реферування першоджерел.

Тема 2-3. Професіоналізація та інституціоналізація зарубіжної політології в I пол. XX ст.

Семинар 2-3.1.

1. Чиказька школа політичної науки. Програми емпіричних та міждисциплінарних досліджень.

2. Науковий доробок Чиказької школи (за персоналіями).

Семинар 2-3.2.

1. Особливості біхевіоралістської революції в політичній науці.

2. Соціально-політичні фактори поширення біхевіоралізму після II світової війни.

3. Інститут соціальних досліджень при Мічиганському університеті.

Семинар 2-3.3

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ У ФОРМАТІ АНАЛІТИЧНИХ ЕСЕ.

Тема 4. **Предметна динаміка зарубіжної політології в II пол. XX ст.**

Семінар.

1. Професіоналізація та інституціоналізація західної політології як академічної науки та навчальної дисципліни.
2. Третя «вершина» розвитку політичної науки.

Тема 5-6. **Нинішній стан зарубіжної політології: проблемні підходи.**

Семінар 5-6.1.

1. Політологічний кризовий дискурс.
2. Пострадянська, посткомуністична проблематика СЗП.

Семінар 5-6.2.

ДИСПУТ: СОВЕТОЛОГІЯ VS ПОСТРАДЯНСЬКИЙ КЕЙС СЗП.

1. Советологія як напрям в західній політології.
2. Критика т. зв. буржуазних фальсифікацій радянською школою суспільно політичних наук.
3. Сучасна колаборація західної та пострадянської політології щодо транзитології.

Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ЗАХІДНІ ПОЛІТОЛОГІЧНІ ШКОЛИ

Тема 7-9. **Сучасна американська школа політичної науки.**

Семінар 7-9.1.

1. Парадигмальна характеристика політики у роботах провідних американських політологів.
2. Концептуальні засади теорії демократії.

Семінар 7-9.2.

1. Політична компаративістика в США та її проблематика.
2. Динаміка фокусу досліджень компаративістики: від Латинської Америки до пострадянських держав.

Тема 10-11. **Політична наука у Великобританії.**

Семінар.

1. Британська політологія: основні напрямки.
2. Теорія плюралістичної демократії.

Тема 12-13. **Німецька політологічна школа.**

Семінар.

1. Основні напрямки досліджень німецької політології.
2. Конфліктологія: основні напрямки.

Тема 14-15. **Французька політологічна школа.**

Семінар.

1. Основні напрямки політологічних досліджень у Франції.
2. Розвиток партології.

Тема 16. **Політична наука в Італії.**

Семінар.

1. Основні напрямки політологічних досліджень в Італії.
2. Прикладна політологія.

Семінар-колоквіум.

ТЕМА: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВИВЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СЗП.

1. Визначити та проаналізувати основні категорії теорії політичної культури (за першоджерелами).
2. Розробити структурно-логічну схему обґрунтування місця та ролі політичної культури у політичній системі суспільства.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ У ФОРМАТІ АНАЛІТИЧНИХ ЕСЕ.

Змістовий модуль 3. ПОЛІТИЧНА ДОКТРИНА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ

Тема 17. **Сучасні політичні доктрини.**

Семінар.

1. Визначення понять «теорія», «метод», «доктрина».
2. Типологізація політичних ідеологій за різними критеріями.
3. Деідеологізація як сучасна ідеологія.

Тема 18. **Політична доктрина лібералізму та неолібералізму.**

Семінар 18.1.

1. Неолібералізм – «кінець історії» (за Ф. Фукуямою).
2. Правлячі ідеологічні партії.

Семінар 18.2.

КОЛОКВІУМ. ТЕМА: ПРИКЛАДНА ПОЛІТОЛОГІЯ ЯК САМОСТІЙНА НАУКА / КОЛАБОРАЦІЯ.

1. Розробка структурно-логічної схеми функціонального навантаження прикладної політології.
2. Місце та роль політичних доктрин у прикладній політології.

Тема 19. Політична доктрина консерватизму та неоконсерватизму.

Семінар.

1. Пліуралізм підходів у класифікації консерватизму.
2. Сучасні правлячі консервативні партії.

Тема 20. Політична доктрина соціалізму та соціал-демократії.

Семінар.

1. Соціалізм: визначення основних засад соціалізму.
2. Характеристика правлячих соціал-демократичних партій. Нові виклики.

Тема 21. Політична доктрина комунізму.

Семінар.

1. Розвиток теорії комунізму в Західній Європі.
2. Криза розвитку комуністичного руху. Стан комуністичних партій Заходу після розпаду СРСР.

Тема 22. Політична доктрина націоналізму.

Семінар.

1. «Парасолькові» теорії націоналізму. Різновиди політичних доктрин.
2. Націоналізм, етнонаціоналізм, мультикультуралізм і сучасний світопорядок.
3. Політика ідентичності і політика скривдженості.

Семінар.

Комплексний модульний контроль, тести. .

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Розвиток методології політичної науки в зарубіжній політології.
2. Становлення порівняльної політології.
3. Теорії прийняття політичних рішень в прикладній політології.
4. Політичне прогнозування: основні підходи.
5. Теорії політичної еліти в західній політології.
6. Політична культура в концепціях зарубіжної політології.
7. Концепції влади в зарубіжній політології.
8. Концепції демократичного розвитку в зарубіжній політології.
9. Формування теорії політичних систем в зарубіжній політології.
10. Концепції модернізації в зарубіжній політології.
11. Теорії політичних партій в зарубіжній політології.
12. Американська та європейська політології: спільне та відмінне.
13. Проблеми глобального розвитку в зарубіжній політології.
14. Концепція зіткнення цивілізацій.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Іспит: питання модульного та підсумкового контролю:

1. Етапи становлення сучасної зарубіжної політології.
2. Діяльність Чиказької школи.
3. Діяльність Інституту соціальних досліджень при Мічиганському університеті.
4. Діяльність Європейського консорціуму політичних досліджень.

5. Біхевіоралізм у формуванні методологічних засад прикладної політології.
6. Теорії політичних систем у сучасній західній політології.
7. Концепції влади в сучасній західній політології.
8. Становлення порівняльної політології.
9. Концепції демократії в сучасній зарубіжній політології.
10. Теорії прийняття політичних рішень.
11. Синергетика як принцип і метод політичних досліджень.
12. Теорія постіндустріального суспільства.
13. Теорії політичної еліти в сучасній зарубіжній політології.
14. Концепції політичної культури в сучасній зарубіжній політології.
15. Формування та розвиток емпіричної політичної теорії.
16. Теорія раціонального вибору.
17. Обґрунтування сучасною західною політологією концепції модернізації.
18. Критика тоталітаризму в сучасній західній політології.
19. Теорії політичних партій в сучасній західній політології.
20. Проблеми глобального розвитку в сучасній зарубіжній політології.
21. Доктрина «держави загального добробуту».
22. Теорія справедливості в сучасній західній політології.
23. Ідеологія «відкритого суспільства».
24. Еволюція доктрини лібералізму у XX-XXI ст.
25. Основні доктрини консерватизму.
26. Марксизм (неомарксизм) та різновиди соціалізму в XX ст.
27. Політична доктрина комунізму: новітня еволюція.
28. Причини виникнення фашизму/нацизму.
29. Футурологія як напрям сучасної зарубіжної політології.
30. Постмодерн і політика: особливості легітимації.

16) Основна література

Підручники

Політична думка XX – початку XXI століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. За заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. Львів : «Новий Світ-2000». Т. 1. 2016. 516 с. Т. 2. 2017. 535 с.

Навчальні посібники

Кирилюк Ф.М., Батрименко О.В., Мельник В.М. Історія зарубіжних політичних вчень (презентаційний навчально-методичний посібник). Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 208 с.

Кирилюк Ф. М. Філософія політичної ідеології: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 520 с.

Гончарук-Чолач Т.В., Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 228 с.

Любохинець Л. С. Історія політичних та економічних вчень: навч. посіб./ Л. С. Любохинець, В. М. Шавкун. Л. М.Бабич. К.: «Центр учбової літератури», 2019.

Методичні праці

Сучасна зарубіжна політологія: Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи для студентів спеціальності 052 «Політологія». Уклад. С.В. Стеценко. Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2022. 30 с.

Фісун О.А. Сучасна зарубіжна політологія: Комплекс навчально-методичних матеріалів із курсу для студентів спеціальності «політологія». Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012.

17) Додаткові джерела

Монографії, хрестоматії, наукові доповіді, наукові статті, хрестоматії

1. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. Пер. з англ. Геннадій Шпак. Київ: Наш Формат, 2020. 520 с. : іл.

2. Консерватизм. Антологія. Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий К.: Смолоскип, 2000.

3. Лібералізм : Антологія. Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. К. : Смолоскип, 2002. 1126 с.

4. Лютий Т. Культура припад і спротиву. К.: Темпора, 2020. 576 с.

5. Манан П'єр. Природний закон і права людини. Переклад з французької, передмова, примітки Валентина Омелянчика. К.: Стилос, 2019. 160 с.

6. Націоналізм. Антологія / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий – К.: Смолоскип, 2000.

7. Новітня політична лексика / за заг. Ред Н.М. Хоми. Львів: Новий світ – 2015. 492 с.

8. Парсонс В. Публична політика: Вступ до теорії і практики аналізу політики / пер. з англ. Київ: Вид.дім

«Києво-Могилянська академія», 2006. 549 с.

9. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: у 2-х т. За заг. ред Н. М. Хоми. Львів: Новий світ – 2000, 2017. Т. 2. 535 с.

10. Романюк А. Новий інституціоналізм та поняття інституту в політичній науці. URL: <http://politolog.at.ua/publ/1-1-0-12> (дата звернення: 01.05.2023).

11. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідження структур, мотивів і результатів. Пер. з 2-го англ. вид. К.: АртЕк, 2001. 211с.

12. Скрутон Р. Консерватизм. Запрошення до великої традиції. Пер. з англ. Катерина Диса. Київ: Наш Формат, 2022. 176 с.

13. Талеб Нассім Ніколас. Чорний лебідь. Київ: Наш Формат, 2017. 392 с.

14. Тетлок Ф., Гарднер Д. Супер прогнозування. Мистецтво та наука передбачення. Пер. з англ. І. Мазарчук. Київ: Наш формат, 2018. 368 с.

15. Філософія політики: Хрестоматія. У 4 т. Авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко (кер.) та ін. К.: Знання України, 2003.

16. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад: Від промислової революції до глобалізації демократії. К.: Наш Формат, 2019. 608 с.

17. Харари Ю. Н. Sapiens: людина розумна. Київ: Наш Формат, 2016. 544 с.

18. Хрестоматія з історії політичних вчень: посібник. Уклад. О. Уривалкін. Київ: КНТ, 2020. 456 с.

18) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання та самостійна робота			Індивідуальне завдання	Іспит	Сума балів
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3			
20	20	15	25	20	100

19) Умови допуску до підсумкового контролю:

1. Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево у понеділок о 15:20 в ауд. 425 Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводиться інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів (в т.ч. на Освітньому сайті КНУБА) на початку вивчення дисципліни.

2. Іспит може проводитись в усній або письмовій формі. Це визначається за домовленістю викладача та студентів.

3. Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова екзаменаційна сесія.

4. Студент, який має менше 8 балів по двох модулях, не допускається до складання іспиту. В цьому разі він повинен виконати додаткове завдання по змісту відповідних модулів в період між основною та додатковою екзаменаційними сесіями.

5. Студент, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання іспиту. В цьому разі він повинен виконати та захистити індивідуальне завдання в період між основною та додатковою екзаменаційними сесіями.

6. Студент має право на оскарження результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

20) Політика щодо академічної доброчесності:

1. Списування під час тестування та іспитів, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткова екзаменаційна сесія або додаткове заняття для проходження тестування.

2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірників, які вже пройшли перевірку на плагіат.

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2906>